Amerika Amerika

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Marieke de Vries

Amerika Amerika

Unieke verhalen
uit een diep verdeeld land

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 6623 9
© 2024 Marieke de Vries
Alle rechten voorbehouden
Omslagontwerp DPS
Omslagillustratie © Makenzie Hill
Foto auteur © Makenzie Hill

Verspreiding voor België:
Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor mijn lieve vriendin Cilly Dartell,
die me altijd heeft geïnspireerd en gemotiveerd.
Zonder haar zou dit boek er nooit zijn gekomen.

I still like the way I see things best.

Georgia O'Keeffe

Inhoud

Voorwoord *11*

Inleiding *21*

Mijn *all-American family* in West Virginia *27*
2020: het jaar waarin alles op scherp werd gezet *49*
Cultuuroorlogen *85*
6 januari 2021: de bestorming van het Huis van het Volk *117*
Abortus *149*
2021-2024: de Biden-jaren *173*
Rechtszaken *207*
Zomer 2024: alles wordt anders *239*

Dankwoord *271*

Met Robb, de man van mijn nicht, op de schietbaan in Fairmont, West Virginia

Voorwoord

'Woon je echt in D.C.?'

Als deze vraag je met een stijgend stemgeluid wordt gesteld, reken er dan maar op dat de vragensteller je medelijdend aankijkt en meteen zelf verdergaat. 'Arme jij.' Want voor Trump-supporters staat D.C. gelijk aan corruptie, vuile politiek (van beide partijen) en een pijnlijk hoofdstuk in de geschiedenis van de *Make America Great Again*-beweging (MAGA). Zo kreeg ik die vraag de ochtend na de bruiloft van mijn achternichtje in Ohio.

De hele feestdag was tot dat moment in pais en vree verlopen en niemand had over politiek, religie of andere potentieel gevoelige zaken gesproken. De volgende ochtend kwam het bij de eerste kop koffie tot een confrontatie. Of een uitdaging. Of gewoon een poging om duidelijk te maken wat je standpunt is. Want de vraag is niet eens zozeer aan mij als persoon gericht, maar eerder een manier om aan de rest van de toehoorders te laten weten dat de vragensteller bij het conservatieve kamp hoort en ik, als journalist wonende in D.C., vast bij het andere. Als altijd vertel ik dan hoe ontzettend ik geniet van de stad en vooral van alle natuur in de omgeving. Zeker na bijna zeven jaar

Beijing, waar we ons gelukkig prezen als we vijf aaneengesloten blauweluchtdagen hadden. Zonder smog. Daar hebben dan zelfs de meest fervente Trump-aanhangers vaak geen weerwoord op, want China is toch altijd nog een tikkie erger dan D.C. Het geeft alleen wel aan hoe een simpele vraag heel snel politiek kan zijn. Hoe je in het huidige Amerika op eieren moet lopen om niet in een bepaalde hoek te worden geplaatst, iets wat je als journalist te allen tijde wilt voorkomen. Daarom geef ik nooit mijn mening over het nieuws, ook niet aan mijn lieve familieleden die in West Virginia wonen.

Het klinkt als een cliché, maar mijn aangetrouwde Amerikaanse familieleden zijn de warmste en hartelijkste mensen die je maar kunt tegenkomen. De deur staat letterlijk altijd open en je kunt na de kerkdienst op zondag altijd aanschuiven en mee-eten bij Ed en Sherry. Ed draaide veertig jaar lang zware shifts in de donkere en gevaarlijke mijnen van West Virginia en Pennsylvania om zijn gezin te kunnen onderhouden, soms wel zeven dagen per week. Zijn ervaringen met ingestorte schachten zijn regelrechte horrorverhalen. Ed en Sherry voedden drie gezonde jongens op en een van hen liep mijn nicht Inez tijdens haar collegejaren in Fairmont tegen het lijf. Sindsdien zijn we familie en zo krijg ik de afgelopen dertig jaar ongefilterde inkijkjes in het leven van mijn *all-American family*. Compleet met culturele misverstanden over en weer en hun transformatie van Democratische vakbondsleden naar diehard Trump-supporters.

Ze gaan graag de discussie met me aan, of eigenlijk dagen ze me uit tot een discussie, juist omdat ik die altijd afkap met de woorden 'Je weet toch dat ik geen mening heb?', iets waaraan vooral Robb, de man van mijn nicht, zich dood kan ergeren. Maar hij kan er ook weinig tegen inbrengen aangezien hij de

mainstream media vaak verwijt partijdig te zijn. Mijn niet-partijdigheid kan hij me dan moeilijk kwalijk nemen. Maar ik praat met hen wel graag over feiten. Over hoe de verkiezingen in 2020 zijn gewonnen door Joe Biden. Dat geloven zij niet. Over hoe we in januari 2021 iedere woensdag te maken hadden met een historische gebeurtenis met de hoofdletter I: een Insurrectie, een volksopstand die zijn weerga niet kent, de tweede Impeachment van een en dezelfde president en een Inauguratie van een nieuwe president op een compleet verlaten Mall in een zwaar belegerd Washington D.C.

Op de dag van de inauguratie kreeg ik van mijn nicht appjes uit Telegram-groepen: er zou een coup aan de gang zijn. De militaire voertuigen die door de stad reden vanwege de bestorming van het Capitool op 6 januari zouden er op die 20ste januari voor zorgen dat er een neppresident werd ingezworen, was het verhaal. Vandaar dat er op de Mall, de brede groene strook in het centrum van de stad tussen het Capitool en het Lincoln Memorial, ook niemand mocht zijn om dat te zien.

Voor mij was de verklaring van het comité dat de inauguratie organiseerde dat de Mall leeg moest zijn vanwege covid volkomen logisch. Aan de andere kant van de Blue Ridge Mountains, waar mijn familie in de prachtige, glooiende heuvels van West Virginia woont, werd de inauguratie van Joe Biden als iets dreigends ervaren. Ik stond er met mijn neus bovenop, dus ik kon het bestaan van die dreiging bij mijn familie weerleggen. Maar hoewel ik een neutrale journalist ben, ben ik in de ogen van mijn familie een Europeaan die dus per definitie in het liberale kamp zit. Mijn familie vertrouwt op hun eigen mediakanalen. En mij geloven ze niet.

De afgelopen jaren nam de polarisatie in de VS extreme vormen aan. Op alle vlakken die een samenleving normaal gesproken bijeenhoudt, zijn niet alleen kampen ontstaan – dat is tegenwoordig te eufemistisch uitgedrukt –, maar ook parallelle werkelijkheden. Het weefsel dat de Amerikaanse smeltkroes van oorspronkelijke bewoners, immigranten en voormalige tot slaaf gemaakten bij elkaar hield is aan het eroderen. Het experiment dat begon toen Thomas Jefferson in de Onafhankelijkheidsverklaring schreef dat in een onafhankelijk Amerika alle mensen gelijk zijn en het recht hebben op leven, vrijheid en het nastreven van geluk schudt op zijn grondvesten.

Amerikanen hebben het gevoel dat er iets fundamenteels aan het veranderen is en ze zijn bang voor wat er komen gaat. 'Dit is mijn land niet meer' hoor je vaak op de rally's waar Trump spreekt. Dit gevoel bij het publiek wordt aangewakkerd door de man op het podium zelf. De Trump-aanhangers zijn oprecht bang dat hun manier van leven voor altijd zal veranderen als de Democraten nog een termijn in het Witte Huis krijgen. Ze zijn boos omdat ze gemengde toiletten opgedrongen krijgen, ze vrezen voor de toestroom van migranten aan de grens met Mexico, de stijgende inflatie en personeelstekorten, volgens hen ontstaan doordat Biden tijdens de pandemie steunpakketten uitdeelde waardoor bepaalde mensen nu niet meer van de bank komen. Biden heeft hen lui gemaakt met zijn socialistische maatregelen.

De massaprotesten na de dood van George Floyd hielpen niet mee het vertrouwen te herstellen. De protesten gingen gepaard met plunderingen en daarna oproepen van linkse politici om verregaande politiehervormingen: '*defund the police*'. Ook al vonden deze protesten en plunderingen plaats onder het presidentschap van Trump, toch overheerst de gedachte dat hij de president was van *law & order*. En dat Trump met zijn lefhou-

ding ten opzichte van dictators het land veilig hield, thuis en overzee. Trump was de sterke man en Biden was de softie die zich tijdens de pandemie verscholen hield in zijn kelder. En dat hij president geworden is, is iets waar de Trump-aanhangers zich voor schamen.

Aan de andere kant, in het liberale kamp, houdt men het hart vast bij de gedachte dat Trump weer aan de macht komt. Toen Trump in 2016 won, kwam dat voor hemzelf ook als een verrassing. Nu is hij voorbereid en heeft hij plannen voor verregaande hervormingen. Zo wil hij het hele ambtenarenapparaat opschonen en loyalisten aanstellen die doen wat hij wil.

Hij heeft het over massadeportaties van illegalen, zal de woke generaals van de krijgsmacht ontslaan en wil het leger inzetten om de orde te handhaven. In internationaal verband zal de relatie met de NAVO op losse schroeven komen te staan. Bovendien heeft Trump er al vaker op gezinspeeld wraak te willen nemen op zijn politieke tegenstanders die een politieke heksenjacht op hem hebben geopend met alle rechtszaken die tegen hem lopen. Als Trump gekozen wordt, wil hij voor één dag dictator zijn. Eén dag om alles wat Biden de afgelopen jaren heeft bereikt terug te draaien. Het draaiboek ligt al klaar.

Beide kampen vrezen dus voor hún Amerika. Voor hun visie op het land. Voor hun overleving. Het ene kamp – kamp-Trump – wil terug naar het Amerika van vroeger, toen alles beter was. Toen Amerika nog gerespecteerd werd als wereldmacht. Een minder socialistisch, of communistisch, Amerika. Waar een vaste baan nog gerespecteerd werd en fabrieken niet naar het buitenland verhuisden. Met minder overheidsbemoeienis in plaats van meer, met minder regelgeving en minder bureaucratie. Waar de wetteloosheid in de grote steden wordt aangepakt

en waar er een einde wordt gemaakt aan het doorgeslagen woke gedachtegoed.

Mijn Amerikaanse familie wil niet dat hun kinderen op school diversiteitsprogramma's opgedrongen krijgen, ze willen hun eigen land kunnen kopen en verbouwen, voor 800 dollar direct van de veehouder een halve koe kopen en voor de rest van het jaar steaks in hun vriezer hebben liggen. Volgens hen is Trump de man die dat voor elkaar kan krijgen. Het feit dat Trump de belastingen alleen verlaagde voor de hoogste inkomens doet er niet toe. Het feit dat de economie op een dieptepunt was toen Trump het Witte Huis verliet, vanwege de pandemie, doet er niet toe.

Wat er wél toe doet, is dat ze onder Biden te maken hebben gehad met torenhoge kosten voor hun levensonderhoud zoals hoge benzineprijzen en brood van 8 dollar. En dat ze niets hebben gemerkt van zijn reddingsplannen, zoals de *Inflation Reduction Act*. De dreiging van buitenaf van een steeds verder globaliserende wereld en illegalen die de grens over trekken, is het schrikbeeld dat gevoed wordt door televisiezenders, maar vooral ook door socialemediaplatforms die hun angst en boosheid oppoken. Met leugens of, zoals ze het zelf noemen, alternatieve feiten.

Het andere kamp – kamp-Biden – vecht voor een progressief, socialer, duurzamer en democratisch Amerika. Tijdens zijn campagne sprak Biden al over *The Battle for the Soul of the Nation*, het gevecht om de ziel van de natie, en begin september 2022 onderstreepte hij de noodzaak van die strijd nog eens in zijn gelijknamige speech in de aanloop naar de tussentijdse verkiezingen. Hij noemde Trump en de MAGA-Republikeinen een gevaar voor het land en de democratie. Hij deed dat op een historische en symbolische plek: voor de Independence Hall in

Philadelphia, waar in de hete zomer van 1787 vier maanden lang over de grondwet werd gedebatteerd voor die werd aangenomen. Op dezelfde plek waar Benjamin Franklin, een van de belangrijkste *founding fathers*, door een dame gevraagd werd wat het resultaat was van dat ellenlange vergaderen en hij antwoordde: *'A republic, Madam, if you can keep it.'* Een republiek, als we die kunnen behouden.

Voor de Democraten komt het gevaar van binnenuit, vanuit het Trump-kamp. In hun campagne is steeds minder schroom om de vergelijking te trekken met Hitler en de opkomst van het Derde Rijk. Niet in de laatste plaats omdat Trump zelf een spotje plaatste waar op de achtergrond 'unified reich' te lezen was en waarin hij het heeft over ongedierte en zegt dat immigranten die illegaal het land in komen het bloed van het land vergiftigen.

De strijd tussen beide kampen is dus existentieel, beide vechten voor hun visie op de republiek. Beide kanten hebben het gevoel dat het nu of nooit is. Dat ze hun land moeten behoeden voor de ondergang. Daarom is een dialoog vrijwel onmogelijk. En daarom is 2024 zo'n verhit verkiezingsjaar.

Toen Robb en Inez me een halfjaar na de bestorming van het Capitool opzochten in D.C. was Robbs ongemak bijna tastbaar. We gingen op de foto voor het oude postkantoor, dat toen nog het Trump-hotel was. En terwijl we naar het Witte Huis liepen, vroeg Robb me of ik echt geloofde dat 81 miljoen mensen op Joe Biden hadden gestemd en maar 74 miljoen op Trump. Terwijl Trump toch het hele jaar grote mensenmassa's op de been had gebracht en Biden niet; die was er tijdens de pandemie überhaupt niet meer op uit getrokken! Voor de zoveelste keer zei ik dat ik er geen mening over had, omdat Amerika mijn land niet is en ik verslag doe van de gebeurtenissen hier. En voor de al-

lereerste keer zag ik die rustige, zachtaardige, geen vlieg kwaad doende Robb ontploffen, waarna hij beledigd uitriep: 'Het kan jou misschien niets schelen, maar mij wel! Dit gaat over míjn land en de verkiezingen die van ons gestolen zijn!'

Dit boek gaat over die emoties. Aan de hand van gesprekken met mijn Trump-stemmende familie en met anderen die ik ontmoette tijdens mijn vele reizen door het land zal ik proberen duidelijk te maken waar dat gevoel van onheilstijding bij veel Amerikanen vandaan komt.

In dit boek maak je eerst kennis met mijn familie. Me baserend op hun geschiedenis zal ik uitleggen waarom ze zich afgekeerd hebben van de Democraten en nu met overtuiging op Trump stemmen, ook al is Inez officieel nog *independent*. In het hoofdstuk daarna gaan we op reis door het bizarste jaar van mijn carrière, door een pandemie, Black Lives Matter-protesten en een keiharde verkiezingsstrijd, die culmineerde in een weigering van de president om de macht vreedzaam over te dragen. In het hoofdstuk over de cultuuroorlogen ga ik op zoek naar de oorzaak van de diepe verdeeldheid in de VS. Hoe komt het dat mensen op 6 januari bereid waren het Huis van het Volk, zoals het Capitool ook wel wordt genoemd, te bestormen om te voorkomen dat de verkiezingsuitslag bekrachtigd zou worden? Een van de meest controversiële onderwerpen, die tot grote verdeeldheid onder de Amerikanen leidt, is abortus. Dit onderwerp werd een rode draad door mijn hele correspondentschap. In het hoofdstuk over de Biden-jaren belicht ik de hobbels die Biden moest nemen om met een verdeeld Congres en soms ook een verdeelde eigen partij toch wetgeving door te voeren, bijvoorbeeld op het gebied van infrastructuur en klimaat. En we kunnen natuurlijk niet om alle onderzoeken en rechtszaken heen die beide kan-

didaten, de een wat meer dan de ander, achtervolgen. Tot slot duiken we in het eerste debat in Atlanta, de eerste krachtmeting tussen de kandidaten die we al goed denken te kennen. Na dit debat bleef niets meer hetzelfde.

Ik schrijf dit boek niet zozeer voor de vele Amerikadeskundigen die Nederland rijk is; die weten toch alles al én vaak beter. Nee, dit boek is voor wie verhalen uit beide kampen van de Amerikaanse samenleving wil lezen, ook als je vraagtekens hebt bij de reden waarom iemand een stem wil uitbrengen op de ene of de andere kandidaat.